

**III Міжнародна науково-практична конференція від 27-29 грудня
2011 року: «Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у
сучасному інформаційному просторі: національний та
інтернаціональний аспекти» (Рубіжне – Луганськ – Житомир –
Новочеркаськ – Баку – Ніш – 2011р.)
Бойко Ю.С. Соколенко Л.С.**

**ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО ВІДНОШЕННЯ ДО ЗДОРОВОГО
СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ**

Проблема збереження й зміцнення здоров'я підростаючого покоління та формування ціннісного відношення до здоров'я та здорового способу життя за всіх часів була однією із ключових проблем суспільства.

Здоров'я нації – це показник цивілізованості держави, що відображує рівень соціально-економічного розвитку суспільства, головний критерій доцільності та ефективності усіх сфер діяльності людини.

Обов'язковим компонентом системи національної освіти мають бути знання про збереження і зміцнення здоров'я, що зробить можливим урахування принципово нових вимог до всього змісту освіти, формування валеологічної свідомості, культури здоров'я та ціннісного відношення до здорового способу життя. Актуальність цієї проблеми зумовлена в першу чергу швидким поглибленням демографічної кризи і розвитком депопуляційних процесів в Україні, що можуть уповільнити і навіть зупинити соціально-економічний розвиток суспільства.

Серед причин кризового стану – соціально-економічна та психологічна кризи, неефективна стратегія охорони здоров'я і недоліки в організації системи освіти, що зумовлюють психоемоційне перевантаження і недостатню рухову активність підростаючого покоління. Окрім цього, важливу роль у

розвитку негативних тенденцій має низький рівень культури здоров'я і відсутність знань щодо здорового способу життя.

На сьогодні в Україні відсутня єдина система формування здорового способу життя населення й молоді зокрема, яка враховувала б усі напрямки діяльності – навчання й виховання, інформування й оздоровлення, контроль і самоконтроль стану здоров'я, профілактику й прищеплення навичок відмови від шкідливих звичок, пропагування й опанування навичками здорового способу життя – з метою сприяння реалізації фізичного, психічного та духовного здоров'я молодого покоління українців.

Висока динамічність і мала передбачуваність нинішньої дійсності дають підставу для виокремлення студентської молоді в особливу соціальну групу, як носія потенційного майбутнього процвітання завтрашньої України.

Аналіз стану здоров'я сучасних студентів засвідчує, що відсоток «абсолютно здорових» є досить малий (В. Бакштанський, В. Оржеховська, С. Омельченко, Л. Сущенко, Т. Титаренко та ін.). Сьогодні свідчить про вкрай напружену санітарно-епідемічну ситуацію в країні, збільшення захворюваності на туберкульоз, СНІД, підвищення кількості так званих «хвороб цивілізації», а саме серцево-судинних захворювань, неврозів тощо.

Одним із пріоритетних напрямків подолання нинішньої ситуації є створення таких умов у вищих навчальних закладах, які сприятимуть формуванню фізично, психічно, духовно та соціально здорової особистості. Підтвердження цієї думки можна знайти у працях Г. Апанасенка, В. Бобрицької, О. Ващенко, В. Горячого, С. Здіорука, В. Кузя, Б. Мокіна, Н. Побірченко, Н. Сопневої, С. Омельченко та ін., які наголошують, про важливість залучення молоді до культури здорового способу життя, формування у студентів ціннісних орієнтацій в галузі здоров'я.

Результатом активних пошуків педагогів-дослідників кінця 20-го століття з'явилися чисельні публікації (Р. І. Айзман, В. К. Бальсевич, І. І. Брехман, В. В. Бузян, Є. Н. Вайнер, І. А. Гундаров, Г. К. Зайцев, Є. М. Казін, О. Н. Московченко, Л. П. Сущенко, Д. З. Шибкова та ін.), у яких розглядаються

науково-теоретичні положення, що розкривають концептуальні основи змісту процесу формування здорового способу життя на всіх етапах навчання та виховання молодого покоління. Однак у цих дослідженнях не використаний у повній мірі ціннісний підхід до досліджувальної проблеми.

Висвітленню особливостей формування окремих аспектів здорового способу життя присвячені праці С.Болтівця (педагогічна психогігієна), М.Віленського (психолого – педагогічні основи формування здорового способу життя студентів), Н.Голевої (психологічні критерії занять фізичними вправами у студентів), В.Доскіна (залучення студентів до занять фізичною культурою та спортом), О.Дубогай (формування у студентів інтересу до занять фізичними вправами), О.Зайцева (потребово-мотиваційна сфера фізичного виховання студентів), В.Заплатинського, В.Петренко (підвищення компетентності майбутнього педагога в галузі збереження здоров'я), С.Омельченко (педагогіка здоров'я), Є.Чернишова (підготовка вчителя до формування в учнів основ знань про здоров'я й безпеку життєдіяльності) та ін.

За останні роки активізувалася увага науковців до теоретичних проблем формування у студентів основ здорового способу життя, розробка педагогічних умов, які б забезпечували позитивний результат у вирішенні цих завдань.

І.В. Поташнюк виділяє основні механізми керування процесом валеологічної освіти студентів:

1. Розуміння студентами вимог педагогічної діяльності, її законів, правил, особливостей. Наскрізна лінія педагогічного керівництва при цьому вбачається у зацікавленні студентів майбутньою діяльністю.

2. Акцентування уваги на розвитку у студентів інтересу до своєї особистості, концентрація на самоаналізі й самооцінці показників фізичного розвитку, фізичного здоров'я, способу життя.

3. Подолання психологічних перешкод засобами творчої діяльності, створення атмосфери творчої співпраці, стимулювання педагогом взаємопідтримки [1, с. 136–137].

Щодо педагогічних умов підвищення ефективності валеологічної освіти, такими названо:

1. Індивідуально-особистісний підхід (активізація творчого пошуку індивідуальних рис, неповторних особливостей студентів з допомогою різних тестових методик і завдань на самовизначення, самоаналіз і самооцінку показників розумової праці, фізичної підготовленості, які дають студентам змогу побачити свої плюси і мінуси, що потребують корекції).

2. Створення атмосфери співпраці, співтворчості, взаємонавчання (створення в групі мікроклімату співпраці і взаєморозуміння, залучення всіх студентів групи до творчих пошуків, запровадження активних форм організації занять).

3. Орієнтація на самовиховання (розкриття перспектив індивідуально особистісного розвитку при вирішенні конкретних педагогічних завдань, обговорення програм самовиховання провідних педагогів України, науковців, видатних спортсменів та інших видатних особистостей минулого і сучасності; опосередкована орієнтація на самовиховання засобами ділової гри).

4. Запровадження системи професійно-ціннісних відносин майбутнього фахівця, сприяння прийняттю студентами педагогічного впливу (створення психологічного клімату довіри між викладачами і студентами, забезпечення співробітництва в ухваленні рішень між усіма учасниками навчально-виховного процесу, активізація мотиваційних ресурсів навчання) [1, с. 137-138]

Література:

1.Поташнюк І.В. Професійна підготовка майбутніх біологів у вищих навчальних закладах освіти III-IV рівнів акредитації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти.»-Луцьк, 2000, - с.136-138

2.Плахтій П.Д. Основи шкільної гігієни і валеології Плахтій П.Д., Підгорний В.К., Соколенко Л.С. – Кам'янець - Подільський, 2009.-331с.

3.Соколенко Л.С. Формування культури здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.. пед. наук: спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» Л.С.Соколенко. – Умань, 2011. – 20с.

Анотація.

В статті висвітлюється проблема збереження й зміцнення здоров'я підростаючого покоління через формування ціннісного відношення до нього та здорового способу життя. Вказуються причини кризового стану та визначаються пріоритетні напрямки подолання ситуації. Визначається посилення уваги науковців до теоретичних проблем формування у студентів основ здорового способу життя, розробляються педагогічні умови, які б забезпечували позитивний результат.

Ключові слова: здоров'я, здоровий спосіб життя, ціннісне відношення до здорового способу життя.